BIJDRAGEN

BETREKKELIJK DEN

STAAT

EN DE

VERBETERING

VAN HET

SCHOOLWEZEN

IN HET

KONINGRIJK HOLLAND.

IX. DEEL II. STUK.

(*Februarij* 1809.)

*

Te LEIDEN *bij*
D. DU MORTIER EN ZOON.
M DCCCC IX.

SCHOOLVERORDENINGEN.

Bijzondere SCHOOL-ORDE *voor de Scholen ten Platten Lande in het Departement* Groningen. *Gearresteerd* 20 *December* 1808.

Art. 1.

Daar, volgens Art. 22 van het Reglement voor het Lager Schoolwezen en Onderwijs, alle Schoolonderwijs zoodanig zal moeten worden ingerigt, dat, onder het aanleeren van gepaste en nuttige kundigheden, de verſtandelijke vermogens der kinderen ontwikkeld, en zij zelve opgeleid worden tot alle Maatſchappelijke en Christelijke deugden, zal de Onderwijzer te dien einde verpligt zijn, de kinderen, bij het opzeggen hunner lesſen, het gelezene duidelijk onder het verſtand te brengen, door gepaste ondervraging en korte toelichting, zoo ten aanzien van ſommige *woorden*, als van de zaken, in de lesſen voorkomende, als mede

zijne leerlingen ernstig aan te sporen ter betrachting van de pligten, die in de leerboeken worden voorgesteld.

Art. 2.

De Onderwijzer zal dus tot het onderwijs der jeugd de *best geschikte Leerboeken* in zijne School gebruiken, die de goedkeuring van zijnen Schoolopziener wegdragen.

Art. 3.

Hij zal geene leerboeken aan de kinderen duurder mogen leveren, dan voor den vastgestelden prijs, waarvoor die alom te bekomen zijn.

Art. 4.

Hij zal in zijne School en Schoolwerk altijd eene geregelde orde houden: en dus niet alleen, volgens de algemeene Schoolorde Art. 7, zijne Scholieren in klassen verdeelen, maar ook elke klasse wederom in zoo vele smaldeelen, als tot het meeste voordeel der kinderen strekken kan.

Art. 5.

Ieder smaldeel ten minste, moet dezelfde leerboeken gebruiken, en ook telkens dezelfde les leeren en opzeggen: zoo, dat, terwijl de eene leerling spelt of leest, de overige dit in hunne boeken nazien, tot zoo lang elk kind in het overluid spellen of lezen zijne beurt een- of meermalen bekomen heeft.

Art.

Art. 6.

Er zal altijd de noodige ſtilte in de School plaats hebben.

Art. 7.

De Schoolonderwijzer is verpligt, vooral zorg te dragen, dat alle zijne leerlingen *naauwkeurig*, *vaardig* en *natuurlijk* leeren *lezen*; dat de kinderen dus geene letters of woorden uitlaten of verkeerd noemen, dat zij op de kortheid en langheid der lettergrepen letten, en vooral de zachte *e* niet ſcherp uitſpreken; dat zij de klem of den nadruk der uitſpraak alleen op lettergrepen en woorden laten vallen, die zulks vereiſchen; dat zij zich aan geenen temenden, dreunenden of halfzingenden toon gewennen; maar dat zij hunne ſtemmen leeren buigen naar den aard der zaken, en tevens de bestgekeurde Hollandſche uitſpraak in acht nemen.

Art. 8.

Om de kinderen juist en natuurlijk te leeren lezen, moet de Meester hun de *zin-* en *ſcheidteekenen* niet alleen wel leeren kennen, maar ook onder het lezen doen in acht nemen: zoo, dat zij b. v. bij een *ſluitteeken* niet ſlechts rusten, maar ook den ſluitenden toon laten hooren; dat bij een *vraagteeken* den vragenden toon in acht worde genomen; dat er bij een *ſcheidteeken* vooral geene volkomene rust of ſluiting gehoord worde; dat woorden of volzinnen,

achter welke het *uitroepteeken* geplaatst is, meer nadruk bekomen, enz. — Verder dat kinderen eenvoudige vertellingen of geschiedenissen met den natuurlijken verhaaltoon, en verhevene stukken meer langzaam en deftig lezen.

Art. 9.

De Leermeester zorgt, dat de leerlingen onder het *schrijven* niet krom of scheef, maar regt opzitten, zonder met de borst tegen de tafel te leunen, of eene gedrongene ligchaamshouding aannemen; dat zij het schrift regt voor zich, en den elleboog niet op de schrijftafel houden; voorts de pen wel aanvatten, te weten met den duim en de twee voorste vingers, die regtuit gestoken moeten worden.

Art. 10.

De Meester houdt altijd een genoegzaam aantal *Voorschriften* tot gebruik zijner Scholieren gereed, zoo voor het groot, middelsoort, als klein schrijven. — Alle Voorschriften moeten net en fraai geschreven, de hoofdletters en zinteekens wel geplaatst, en zonder spel- of taalfouten zijn. Voorts moeten dezelve leerzame zaken of spreuken behelzen, naar de vatbaarheid en behoeften der leerlingen ingerigt. — Ook moet de hoogste klasse in het schrijven van brieven, rekeningen, kwitantien, en andere opstellen, zich leeren oefenen.

Art.

Art. 11.

Geen kind mag zonder voorschrift schrijven, ten zij men zich oefene in het schrijven van eigene opstellen.

Art. 12.

De Leermeester ziet de schriften der kinderen telkens naauwkeurig na, en brengt de schrijvers het gebrekkige in dezelve onder het oog; niet alleen ten aanzien van de gedaante der letters enz., maar ook wijst hij de fouten aan tegen de spel-, taalkunde, of het plaatsen van zinteekens en hoofdletters begaan, en laat hen dezelve verbeteren.

Art. 13.

Eenmaal in de week moeten er *Kampschriften* geschreven worden, die de Meester met nummers merkt, om in aanmerking genomen te worden bij den rang van ieder schrijver, welke hem in de zitplaatsen voor die week wordt toegewezen. — Voorts moeten er ieder halfjaar, of ten minste ieder jaar, *Prijsschriften* geschreven worden, niet kleiner dan een half vel papier, om die bij het Schoolexamen te kunnen vertoonen, en, zoo zulks gevoegelijk geschieden kan, in de School te worden opgehangen of aangeplakt.

Art. 14.

Tot het *rekenen* worden ten minste de leerlingen der middelste klasse reeds voorbereid,

reid, het zij door enkele mondelijke ondervraging, of ook door middel van leerborden. Zij, die reeds uit gedrukte boeken leeren rekenen, moeten zoodanig onderwezen worden, dat zij verstaan hetgene zij rekenen, en de aangeleerde regels op voorkomende gevallen in het dagelijksche leven weten toe te passen, en reden kunnen geven van de wijze van bewerking der voorstellen. De nadere bepaling hiervan zal door den Schoolopziener van het District geschieden.

Art. 15.

De *Leerborden* voor de onderscheidene klassen (Algemeene Schoolorde Art. 9) worden gebruikt:

a. Om kleine kinderen er de letters door te leeren kennen. Men prent alle letters van het *abc* op het bord; men plaatst alle leerlingen, die de letters nog niet volkomen kennen, met hunne boekjes voor hetzelve; men vraagt hun, met aanwijzing van elke letter, naar den naam, en laat hun de genoemde telkens in hunne boekjes opzoeken enz.

b. Voorts worden de Leerborden gebruikt, om er geheele woorden of volzinnen op te prenten; ten einde eene geheele klasse of een smaldeel dezelve leere spellen of lezen.

c. Ook om er zin- en scheidteekenen, verkortingen, zangnoten, cijfer- en letter-

ge-

getallen, en de eerſte beginſelen der Rekenkunst op te plaatſen.

d. Nog om wekelijks een of meer volzinnen op te ſchrijven, met fouten tegen de ſpel- en taalkunde, hoofdletters, zinteekenen, enz., ten einde de leerling het gebrekkige verbeterd afſchrijve. Bij deze gelegenheid geeft de Meester ook eenig opzettelijk onderwijs in de ſpel- en taalkunde.

Art. 16.

Eenmaal in de week onderhoudt de Schoolonderwijzer zijne leerlingen ook opzettelijk over eenige waarheden en pligten van den Christelijken Godsdienst, overeenkomſtig hunne vatbaarheid, en doet hen bijzonder de reden kennen, waarom bij het begin en einde van ieder ſchooltijd gebeden wordt, mits echter in het oog houdende de bepaling van het Reglement voor het Lager Schoolwezen Art. 23.

Art. 17.

Ieder leerling moet, voor eenen bepaalden tijd, zijne vaste plaats in de ſchool hebben: wordende elk der ſcholieren hunne zitplaatſen aangewezen naar hunne vorderingen en verdienſten: zoo dat zij, die in kunde, bekwaamheid, vlijt en gehoorzaamheid uitmunten, ook boven anderen eenen hoogeren rang bekomen.

Art. 18.

De Schoolonderwijzer moet geene euvel-

daden of zedeloosheid onder zijne ſcholieren dulden. Hij moet door gepaste vriendelijkheid en ongemaakte deftigheid, zijne leerlingen liefde en ontzag voor hem zoeken in te boezemen, en hun in alles een goed voorbeeld van navolging trachten te geven: hij moet de kinderen gedurig tot vlijt, gehoorzaamheid en deugd ernſtig vermanen, en hen over pligtverzuim beſtraffen: doch wanneer dit alles vruchteloos is ten aanzien van halſtarrige ſcholieren, oefent hij behoorlijke tucht, door hen zonder ooglúiking te ſtraffen: niet uit wraakzucht of met bitterheid, maar ter verbetering of beteugeling der kwaaddoeners, en tot afſchrik van anderen.

De ſtrafoefening moet dus geſchieden:

a. Met de grootſte onpartijdigheid, zonder aanzien van perſonen.

b. Met gematigde geſtrengheid, zonder drift.

c. Zoo veel mogelijk naar de geaardheid der kinderen, en naar den aard en de bronnen van het bedreven kwaad.

d. En nimmer zonder de ſtraffchuldigen van het onbetamelijke, nadeelige en ſtraftwaardige hunner misdaden, zoo veel hem mogelijk is, te overtuigen.

Art. 19.

De Meester oefent, zoo min mogelijk, ligchaamsſtraffen, maar eerst en meest ſtraft hij,

a.

a. Door verlaging van plaats.

b. Door het verwijzen naar eene schandplaats.

c. Door het schrijven van namen op een schandbord, of in een zwart boek, waarin de misdaden tevens worden aangeteekend.

d. Of, in geval van aanmerkelijk verzuim, door de leerlingen langer in de school te houden, om het verzuimde te vergoeden.

Art. 20.

De Schoolmeester machte ook om zijne leerlingen somtijds door kleine *beloonungen* tot vlijt en gehoorzaamheid aan te sporen, als

a. Door verhooging van plaats.

b. Door het zetten op eene eerbank.

c. Door het schrijven van namen op een eerbord, of in een zoogenaamd wit of verguld boek.

d. Door een fraai schriftelijk blijk van vlijt en braafheid.

Met in het oog te houden echter, dat niemand eenige belooning wegens vlijt of vordering ontvange, zoo niet zijn gedrag tevens, over het geheel, goed is.

Art. 21.

Volgens Art. 15. der *Algemeene Schoolorde*, zullen, op bordpapier geplakt, in de school worden opgehangen, om bij gepaste gelegenheden, en niet minder dan viermaal 's jaars, aan de scholieren ook plegtig te

worden voorgelezen en uitgelegd, de navolgende

SCHOOLWETTEN.

I.

Kinderen moeten hunnen Leermeester gehoorzaam wezen.

II.

Geen kind mag zonder verlof uit de school blijven.

III.

Geen kind mag te laat in de school komen.

IV.

Kinderen moeten niet morsig, maar altijd zindelijk en net zijn op hun ligchaam, kleederen en ander goed.

V.

Kinderen mogen onder de schoolles niet spelen, onnut praten, of zonder reden van hunne plaats opstaan; maar moeten steeds oplettend en vlijtig leeren en bedaard zijn.

VI.

Geen kind mag vragen om buiten de deur te mogen gaan, zoo het niet noodzakelijk is, en daar ook niet langer blijven dan noodig is.

VII.

Men mag niemand iets ontvreemden, en het-

hetgeen men in de school vindt, moet men aan den Meester brengen.

VIII.

Kinderen moeten vreedzaam leven en niet twisten; niemand beleedigen met woorden of daden: en wordt iemand kwaad gedaan, die moet geen kwaad wederom doen, maar het aan den Meester klagen.

IX.

Kinderen mogen nimmer liegen; ook niet vloeken, zweren, of Gods Naam misbruiken; dat zijn groote zonden.

X.

Kinderen moeten onder het bidden, zingen, of onder het Godsdienstig Onderwijs, bijzonder aandachtig en eerbiedig zijn.

XI.

Kinderen moeten met orde uit de school gaan, en zich op straat of weg vreedzaam, bedaard, zedig en beleefd gedragen.

XII.

Elk kind, dat ter school gaat, moet zich deze Schoolwetten onderwerpen, en elk, die dezelve moedwillig overtreedt, doet slecht, en moet gestraft worden tot zijn eigen nut.

Art. 22.

Wanneer een kind tegen eene of meer van deze Wetten zondigt en zich strafwaardig maakt, leest de Meester, voor de strafoefe-

ning, de overtredene Wet of Wetten, benevens het flot, altijd eerst openlijk voor, ter zijner overtuiging.

Art. 23.

Alleen op den 1 Januarij, 1 April, 1 Julij en 1 October, zullen er nieuwe leerlingen op eene ſchool kunnen worden aangenomen.

Art 24.

Er zullen vier vacantie-weken plaats hebben; eene week om Kersmis, eene de Paaschweek, eene de Pinkſter-week en eene week in den Zomer, te bepalen door het Gemeente-beſtuur, met overleg van den Schoolopziener van het District.

Art. 25.

Daar bij Art. 6 van de *Algemeene Schoolorde* bepaald is, dat de Schooltijd, het zij wekelijks, het zij dagelijks, met een kort en Christelijk Gebed geopend en gesloten zal worden, zal de Onderwijzer dit of zelfs uitſpreken, of door eenen zijner verstgevorderde leerlingen doen uitſpreken, en geene andere Schoolgebeden mogen gebruiken, dan welke door den Schoolopziener van zijn District zijn goedgekeurd.

MENGELWERK.

EENIGE
BERIGTEN
AANGAANDE
J. VAN BEMMELEN,
Fransch Kostschoolhouder te Leyden.

MEDEGEDEELD DOOR
JAN VAN GEUNS,
Lid der Plaatselijke Schoolcommissie aldaar.

Is het allezins billijk en pligtmatig, dat men, daartoe in de gelegenheid gesteld, de nagedachtenis helpe vereeren van brave, kundige en verdienstelijke mannen: hoe zoude ik dan den aandrang van deze en gene leden der Plaatselijke Schoolcommissie hebben kunnen weêrstaan, die, uit achting voor den Overledenen, mij voordroegen, of ik

wel eenige berigten zou willen inzamelen aangaande het leven en de verdiensten van wijlen den Heer J. VAN BEMMELEN, wiens dood, hier en elders, bij allen, die hem als Onderwijzer der jeugd hebben leeren kennen, regtmatig betreurd wordt, om dezelve in dit Maandwerk te plaatsen, ten einde alzoo zijnen naam, zijne verdienste en nagedachtenis, op eene gepaste wijze, voor de vergetelheid te bewaren. Inderdaad, ik had dien braven, kundigen en ijverigen man, in het laatst van zijn leven, in zijne betrekking als Kostschoolhouder, van eene zoo gunstige zijde leeren kennen, waarderen en hoogschatten, dat reeds terstond, bij zijn treurig afsterven, de wensch bij mij geboren wierd, dat toch de een of ander eenig berigt, hem aangaande, hier in de *Bijdragen* wilde plaatsen. Dit niet geschiedende, en men zulks van mij verwachtende, nam ik dan ook, weldra, deze treurige taak, volvaardig, op mij, zoo ras ik, daartoe, door gunstige bijdragen van eenen zijner Bloedverwanten, genoegzaam wierd in staat gesteld. Het is hieraan dat de Lezer, voornamelijk, het volgend korte Levensberigt, te danken heeft.

J. VAN BEMMELEN werd, in 1757, te *Delft*, geboren. Zijne Ouders waren brave menschen, die niets meer ter harte namen dan het geven van eene goede opvoeding

aan

aan hunne kinderen. Dien ten gevolge wierd hij, reeds vroeg, ter ſchole beſteld, om in de eerſte beginſelen van alle verdere wetenſchap, het lezen, ſchrijven en cijferen onderwezen te worden. Weldra wierd hier bijgevoegd het onderwijs in de Franſche taal. In alle deze kundigheden maakte hij, binnen kort, zulke vorderingen, dat zijn Meester hem, al vroeg, in ſtaat oordeelde, om hem, in het geven van onderwijs, meer of min behulpzaam te zijn. Dit was het, 't welk de eerſte grondſlagen legde van zijne toekomstige beſtemming, en in hem de begeerte deed ontſtaan, om zich, tot den post van Onderwijzer, te bekwamen.

Met zijn twaalfde jaar verliet hij, te dien einde, het ouderlijk huis, en wierd hij naar elders verplaatst. Dan ziet! — Hoe wisſelvallig en ligt veranderlijk zijn niet alle menſchelijke ontwerpen! Met zijn dertiende jaar had hij het ongeluk zijnen vader te verliezen, terwijl zijne moeder hem, reeds vier jaar te voren, ontrukt was. Nu was dan het jongske ouderloos, en alle uitzigten, om zich verder, tot den post van Onderwijzer, te bekwamen, verdwenen! Zoo ſcheen het, naar menſchen inzien; maar de goede Voorzienigheid beſchikte het, gelukkig, anders!

Juist op dat tijdſtip was de gelegenheid daar, dat het getal der Kweekelingen, in het weldadig geſticht der Edele Vrouwe van *Renswoude*, te *Delft*, weder met eenige ou-

derlooze kinderen kon aangevuld worden. Door het verlies van beide zijne ouders in de omstandigheden verkeerende van, daarin, geplaatst te kunnen worden: werd hem, weldra, de gelegenheid aangeboden, van daar naar te kunnen dingen: en had hij het genoegen, om, met nog drie anderen, bij het onderzoek naar gemaakte vorderingen en goeden aanleg, den prijs te behalen, en, op die loffelijk gesticht, als kweekeling, te worden aangenomen.

Nu waren dan de uitzigten wederom gunstig, en kon hij zich, onbezorgd, aan zijnen lust voor de wetenschappen overgeven. Dagelijks genoot hij een uitmuntend en zeer geregeld onderwijs, onder anderen ook in eenige takken van de Wis- en Natuurkunde, voorts in de Fransche taal, de Teekenkunst, enz. Daar men hem de vrije keuze gelaten had tusschen deze en gene beroepen: kwam de oude zucht weder boven, en koos hij den post van Onderwijzer.

Na dat hij dan, gedurende den tijd van zes jaren, gezegd onderwijs, met de meeste vrucht genoten, en zich, in zijne tusschenuren, op de toon- en dichtkunst had toegelegd: werd hij naar eene vermaarde Kostschool gezonden, om zich daar verder, ook door de beoefening zelve, tot den post van Onderwijzer te bekwamen.

Aldus genoegzaam, en, met de vereischte kundigheden, toegerust, rigtte hij, in den jare 1782, zijne Kostschool hier, te *Leyden*,

gen, op, waarin hij, weldra, grootelijks, gezegend werd; zoo dat het eerlang tot zulk eene hoogte opſteeg, dat hij, geruimen tijd, meer dan 60 kostdiscipelen tellen kon. Hij was ook, trouwens, voor dezen post, geheel berekend, en zal er niet ligt een Kostſchoolhouder gevonden worden, die hem, in lust en ijver, en het houden van eene goede orde onder zijne kweekelingen, zoo lange zijne krachten zulks toelieten, overtrof. Steeds was hij met, bij, en onder hen, en kende hij geen grooter verdriet, gedurende de twee laatſte jaren van zijn leven, die hij meest ſukkelende doorbragt, dan dat hij niet, zoo als weleer, alles, in eigen perſoon, kon waarnemen en gadeſlaan.

Vele uitgegevene Schoolboekjes, zoo in het Nederduitsch en Fransch, als vertalingen uit het Engelsch, getuigen, daarenboven, dat hij, ook nog zijne ſnipper-uren, mede ten dienſte der ſchooljeugd, wilde aanwenden. Onder deze boekjes, te veel om hier op te noemen, munt, mijns inziens, bijzonderlijk uit een nieuw Spelboek, geſchikt om kinderen op eene meer oordeelkundige en aangename wijze, het ſpellen en het lezen, nagenoeg gelijktijdig, te doen aanleeren. Dit boekske is ook, met den verdienden bijval, alomme ontvangen, en heeft, daarna, vele anderen van gelijken ſtempel, ook door de Maatſchappij: *Tot Nut van 't Algemeen*, uitgegeven, ten

gevolge gehad. Ook heeft men nog aan hem te danken eene uitmuntend verbeterde uitgave van de bekende *Méthode familière* van MARIN, waardoor dit boek geheel van aard en aanleg is veranderd, en, uit een naauwelijks noemenswaardig, een zeer geschikt leerboek is geworden. Deze omwerking moet den Man veel moeite gekost hebben.

Andere tusschen-uren besteedde hij ter oefening in de gewijde Dicht- en Toonkunst, met welke laatste, het Godsdienstig gezang vooral, hij zich, dikwerf, ook in het gezelschap van goede vrienden, verlustigde.

Voorts was hij, in het dagelijksch en gezellig leven, een allezins aangenaam en welgevallig man, voor vrouw, kinderen en vrienden, een getrouw, hartelijk, liefhebbend echtgenoot, vader en vriend. Veel, zeer veel werks maakte hij van den Godsdienst, en was het uit alles te bespeuren, dat dezelve eenen diepen en blijvenden indruk gemaakt had, niet alleen op zijn verstand, maar, dat oneindig meer zegt, op zijn hart, denk- en handelwijs.

Aldus mogt het hem gebeuren, onder afwisselenden voor- en tegenspoed, gedurende 26 jaar, hier ter stede, met algemeenen bijval, eene vermaarde Kostschool op te houden, en een aantal kweekelingen af te leveren, bij welken zijne nagedachtenis, nog lange, in gezegend aandenken blijven zal.

Twee-

Tweemaal was hij gehuwd. Met zijne eerste vrouw, Mejufvrouw SPRUIT van *Delft*, trad hij, in 1782, in den echt, en verwekte, uit dit huwelijk, zes kinderen, waarvan nog twee in leven zijn. Deze hem, in 1798, door den dood, ontvallen zijnde, huwde hij, in 1799, met Mejufvrouw A. F. HUMBERT, uit welken echt nog vier kinderen geboren werden.

In de ramp van 12 Januarij 1807, moest hij, met de zijnen, ook grootelijks deelen. Allerdeerlijkst werd zijn groot en kostbaar woonhuis geteisterd. Niemand evenwel van zijn gezin, of van zijne kweekelingen had het ongeluk, ligchamelijk, eenig letsel, dat naam hebben mag, te krijgen. Ook bij deze treurige gelegenheid mogt de brave en ijverige man, zoo bij de Regering, als bij zijne Stadgenooten, bij de Ouders zijner Kweekelingen, bij anderen buiten de stad, en, bij vele vroegere Kweekelingen, vele ongeveinsde en treffende blijken erlangen van die algemeene deelneming, achting en dankbaarheid, welke hij, in zoo ruim eene mate, zich had waardig gemaakt.

Niet lang evenwel mogt hij het genoegen van het langzaam herstel zijner zaken overleven. Reeds voor dien tijd aan het sukkelen zijnde, kon zijn gestel zoo hevig een schok niet te boven komen. Eindelijk bezweek hij, in Februarij 1808, vol van een Christelijk vertrouwen op eene zalige standverwisseling, nalatende eene achtens-

waardige Weduwe, thans Kostschoolhouderes hier ter stede, die nog dagelijks, met hare vier jonge kinderen, den vroegen dood van zulk eenen braven, ijverigen en godsdienstigen man en vader betreurt.

IETS,

IETS,

BETREKKELIJK DE

ONTWIKKELING

VAN DE

VERSTANDELIJKE VERMOGENS

DER

KINDEREN.

Alle kennis, welke wij erlangen, kunnen wij als het resultaat onzer ondervinding aanmerken: buiten deze weten wij niets.

Alle denkbeelden die wij verkrijgen, zijn denkbeelden van zaken, en worden onmiddellijk van de voorwerpen afgetrokken. Er wordt eene menigte zulke denkbeelden vereischt, om uit eene woordbeschrijving, het denkbeeld eener zaak te ontwikkelen. Het is derhalve ongepast, de kinderen, door beschrijvingen, en eenen zwerm van buiten geleerde voorstellen, denkbeelden te willen bijbrengen. Men volge liever den weg der natuur, en vange daarmede aan, dat

dat men de kinderen veel bij ondervinding doe kennen; dat men hun veel laat zien, veel laat bevatten en door eigene werkzaamheid ondervinden. De neiging tot werkzaamheid, die zich zoo levendig in alle kinderen vertoont, geeft ons hiertoe de duidelijkste wenken.

Dat de mensch tot werkzaamheid, en niet tot het beschouwen, of tot het zoeken naar kennis, die weinig of geene betrekking tot zijne handelingen heeft, geboren is, heeft men dikwijls als eene tegenwerping aangewend, bij zulke, die zich bijzonder, met het onderzoek naar de bronnen der menschelijke kennis, bezig hielden. Het heeft niet moeijelijk geweest, het bewijs hiertoe aan de dagelijksche ondervinding te ontleenen; want onder tien, ja zelfs onder honderd menschen, is er dikwijls geen een, die over de regelen en denkbeelden, welke hij bij zijne bezigheden aanwendt, eenige beschouwing of opmerking in het werk stelt. En onder kinderen, bij welke zich de neigingen en grondtrekken der menschelijke natuur, nog sterker en naakter, dan bij volwassenen vertoonen, valt een en dezelfde bemerking, als van zelve in het oog.

Welk kind speelt en beweegt zich niet liever, dan dat hij de voordragt des onderwijzers aanhoort? Welke knaap boorst niet liever eenen bekenden vogel na, dan dat hij de beschrijving eenes uitlandschen aanhoort? Met één woord, de neiging tot werk-

werkzaamheid is eene zoo veel vermogende neiging des menschen, dat men, wanneer men van de begeerten naar kennis de nieuwsgierigheid aftrekt, met volkomen regt kan beweren, dat de neiging tot werkzaamheid de sterkste en onophoudelijkste van alle neigingen is, welke het kind en den mensch eigen zijn.

Niettegenstaande dit alles, schijnt men bij de opvoeding en het onderwijs nog weinig pogingen aangewend te hebben, om van deze neiging die voordeelen te trekken, welke zij ons aanbiedt. Men zoude gedrongen worden te gelooven, dat zij de opvoeders en onderwijzers te veel verdriet veroorzaakt, om haar eenen opmerkzamen blik waardig te keuren. Wie kent de luide klagten niet, welke er, ten aanzien van de onopmerkzaamheid en verstrooijing der kinderen, gedurende het onderwijs, uitgeboezemd worden? Dit ontstaat alleenlijk daardoor, dat zij met hunne gedachten te huis bij hun speelgoed, of bij hunne spelen zijn.

Stellen wij, dat de natuur niets zonder oogmerk doet; ja, dat zij dikwijls haar oogmerk door middelen tracht te bereiken, die hetzelve aanvankelijk schijnen tegen te werken, dan wordt men aangespoord, om van de neiging tot werkzaamheid bij kinderen, iets goeds, ja welligt een werkzaam opvoedkundig hulpmiddel te verwachten; maardien de natuur deze neiging, door derzelver hevigheid, bijzonder schijnt gekenmerkt te heb-

hebben. Uit dit gezegde meenen wij te mogen besluiten, dat eene opvoeding, waarbij men meergemelde neiging te vreezen heeft, deswegens de regte en naar de behoeften der kinderen berekende opvoeding niet zijn kan; maar men moet omgekeerd, het aanwenden dier neiging, als den maatstaf van de juistheid en volkomenheid der opvoeding aannemen.

Om echter hieromtrent jets te bepalen, moet men ten eerste de ondervinding, en ten tweede de betrekking, waarin de neiging tot werkzaamheid tot die naar kennis staat, raadplegen. Daar men echter geene ondervinding kan hebben, dan na dat men beproefd heeft, en geene proeven in het werk kan stellen, voor men van het slagen derzelve ten minste de verzekering der waarschijnlijkheid heeft, zoo zal het beschouwen der betrekking, die er tusschen gemelde neigingen plaats heeft, het eenigste zijn dat vooraf geschieden kan: en dit zal voorzeker ten voordeele der eerstgemelde neiging uitvallen.

De neiging tot werkzaamheid ordent, matigt en bezielt de neiging naar kennis

De trek des menschen om kennis in te zamelen, is onverzadelijk, en tevens blind en ongeregeld.

Alles is den mensch van belang; alles wil hij weten, en beproeft ook om alles te leeren kennen.

Naauwelijks vertoonen zich echter de zwarigheden, die er in het verkrijgen eener gegron-

gronde, duidelijke en volledige kennis gelegen zijn, of de enkel aan deze neiging overgelaten mensch, keert zich van het voorwerp zijner begeerte af; omvat, door zijne nieuwsgierigheid voortgedreven, een ander, het welk hij even min doorgrondt, en verlaat na eenigen tijd dit weder, om tot een nieuw voorwerp over te gaan. Bij deze bemerking trekken honderden van voorbeelden van wolwasfenen en kinderen ter bevestiging, namelijk wanneer deze in de gelegenheid zijn, dat zij hunne weetgierigheid geenen dwang behoeven op te leggen.

Het is derhalve niet enkel de nieuwsgierigheid, maar ook de weetgierigheid, die, aan zich zelve overgelaten, insgelijks tot bedwelming en overlading vervoert, en derhalve eenen verstandigen leidsman, of ten minste een natuurlijk tegenwigt behoeft: en dit heeft de natuur, door de neiging tot werkzaamheid, in den mensch gelegd.

Men houdt zich met iets bezig, of men is met iets werkzaam, wanneer men hetzelve uitsluitend niet alleen opmerkzaamheid en nadenken, maar ook zijne krachten wijdt. Dit zijn de middelen om liefde jegens iets te erlangen, en langs dezen weg krijgt men ook liefde voor datgene, waarmede men zich bezig houdt. Tot het voorwerp onzer liefde wordt nu ook al het andere betrokken, en om zijnen wil neemt men ook gaarne iets over, dat noch aangenaam, noch aanlokkelijk is. Op deze wijze is het, dat wij

om des voorwerps wille, waarmede wij ons bezig houden, ook menige kennis inzamelen, die ons buiten dat zeer onverschillig zoude geweest zijn.

Hierdoor wordt derhalve de neiging tot werkzaamheid de aanvoerster en geleidster van de neiging naar kennis. Zij voert ons tot eene naauwkeuriger kennis aan alles, wat met het voorwerp onzer werkzaamheid in verband staat, maar houdt ons ook tevens van alles af, wat geene betrekking op herzelve heeft. Zij helpt dus den mensch den grooten voorraad van voorhanden zijnde kennis beproeven, ziften, en het bruikbare derzelve bijeen voegen.

Bij de opvoeding komt alles daarop aan, om het kind, nevens de ontwikkeling zijner krachten, ook al die kennis en bekwaamheid mede te deelen, welke hij tot zijne intrede en bestaan in de wereld noodig heeft, het welk hij ook in geenen geschikter tijd, dan in zijne jeugd, leeren kan.

Daar het gezelschap, waarin het kind, na verloop zijner kindsche jaren, treedt, van datgene verschilt, dat zijnen aard en zijne behoeften gegrond heeft, zoo laat het zich niet verwachten, dat de kennis en bekwaamheden, die het kind verwerven moet, met zijne neigingen zullen overeenstemmen. Hieruit vloeit derhalve voor den opvoeder en onderwijzer de noodzakelijkheid voort, om naar kunstige drijfvederen om te zien, ten einde met deze te kunnen scheppen, als de

na-

natuurlijke neiging van het kind niet meer toereikend, of geheel tegen zijne oogmerken ſtrijdig is.

De neiging tot werkzaamheid kan niet alleen gepast als middel dienen, om kinderen die kennis en bekwaamheid bij te brengen, welke zij in de jeugd leeren moeten, ſchoon zij er uit den aard noch neiging noch behoeften toe gevoelen, maar ook om als een beſturend grondbeginſel ten aanzien dier kennis en bekwaamheid te ſtrekken, welke voor de natuurlijke behoeften des kinds geſchikt zijn. De voordeelen, welke hieruit voor de denk- en handelwijze der kinderen ontſtaan, zijn de volgende:

1.) In het geheel eene vaste en bepaalde handel- en denkwijze.

2.) De betrekking der verworven en te verwerven kennis en bekwaamheden op voorwerpen, waarmede wij ons bezig houden, is het eenigſte punt, waaruit eene ſcheiding tusſchen het nuttige en onnuttige mogelijk is. Wat ter meerdere volkomenheid van de uitoefening onzer bezigheden behoort, is nuttig, — het andere onverſchillig. Wie dit punt niet in acht neemt, kan niets nuttigs of onnuttigs, maar ſlechts iets aantrekkelijks of niet aantrekkelijks leeren kennen. Het bekoorlijke gaat ras voorbij, maar het nuttige is iets, dat beſtendig blijft. Het gezegde, het is u nuttig, is, wanneer het op waarheid gegrond is, een werkzaam middel in de kinderwereld; doch, hoe zal men

dit aanwenden, wanneer het kind geene bezigheden heeft, die hij met zijne geheele ziel aankleeft?

3.) Er is eene soort van aanschouwen der kennis, die men enkel door eigenen arbeid, en door het aanwenden zijner eigene krachten, verwerft. De geheele uitgestrektheid dezer kennis blijft voor kinderen, die niet arbeiden, en niet volgens zeker plan arbeiden, als mede voor volwassenen, die het verzuim niet pogen in te halen, ten eenemale verborgen.

Men kan de gezamenlijke kennis, welke de mensch bezit, in *grondkennis* en *analogische kennis* verdeelen. Onder de eerste is die te verstaan, welke men door aanschouwen, door het gebruik zijner eigene zinnen, en door eigene werkzaamheid verwerft. De tweede is die, welke men door uiterlijke aanleiding, uit de grondkennis zamen stelt. Ieder van ons kent, door eigen aanschouwen, honden, katten, kalven, en dergelijke dieren, die wij bestendig aantreffen. Bij het verhaal, dat ons een reiziger van de Zebra, of eenig ander uitlandsch dier doet, van welke wij nooit te voren iets gehoord of gezien hebben, is onze verbeeldingskracht dadelijk werkzaam, zich beelden van deze dieren voor te stellen; doch de stof daartoe neemt zij uit de grondkennis. Zij stelt, naar de beschrijving des reizigers, uit het beeld van een muilezel en uit dat van eene dwarsgestreepte kat, enz.

eene

eene figuur te zamen, het welk zij het beeld van een Zebra noemt: deze voorstelling is geene grondkennis, maar eene kunstige, eene analogische: Wij hebben uit bekende deelen het beeld van een ons onbekend dier zamen gesteld.

Hoe grooter de voorraad van verworvene grondkennis is, des te beter en juister zal ook eene analogische kennis te erlangen zijn, en het is hierom, dat de opvoeders en onderwijzers sedert eenigen tijd zoo zeer bedacht geweest zijn, om de jeugd eene aanschouwelijke kennis bij te brengen, waardoor eene weldadige hervorming van de opvoeding en het onderwijs is tot stand gebragt; want zoo als beiden voor dezen behandeld werden, zoude men moeten gelooven, dat het gehoor en het geheugen de eenigste bronnen van kennis voor den mensch zijn, en dat de analogische kennis de eenigste soort van kennis is.

Aanschouwelijke kennis, in het algemeen genomen, is zulk eene, die wij door het gebruik onzer eigene krachten, en door eigene werkzaamheid erlangen, het welk men als eene wezenlijke bepaling ter verwerving van gezegde aanschouwelijke kennis moet aanmerken. In deze betrekking is zij van de grondkennis niet onderscheiden; echter is het verkieslijker de laatst genoemde benaming te behouden, dewijl deze zich ook tot zaken uitstrekt, die niet onmiddelbaar, dat is, door de zinnen voorgesteld, en in

zoo verre ook niet aanschouwd kunnen worden, en ook door besluiten ontstaat.

De grondkennis laat zich onder drie klassen brengen, waarvan de eerste betreft, hetgene men zelf met de zintuigen waargenomen, de tweede, wat men zelf gevoelt, en de derde, wat men zelf gemaakt heeft.

De eerste soort is de bekendste, en wordt ook bij de opvoeding en het onderwijs bijna algemeen gebruikt; de beide andere worden bij de opvoeding enz. nog weinig in acht genomen. Wat van de grondkennis in het algemeen geldt, geldt ook van deze; zij zijn de stof der, uit haar zamengestelde analogische kennis, en maken, wanneer zij ontbreken, de laatst gemelde kennis geheel onmogelijk.

Gelijk een mensch zich van eenen leeuw geene voorstelling kan maken, wanneer hij geen viervoetig dier, noch in de natuur, noch in afbeelding gezien heeft, zoo kan niemand door gewaarwordingen, of door het voortbrengen van iets door aanwending van eigene krachten, voorstellingen bekomen, wanneer hij nimmer gewaarwordingen gehad, of in het geheel niets voortgebragt heeft.

Wordt er in het algemeen aanschouwing, gewaarwording en voortbrenging vereischt, om van iets aanschouwelijks, gewaarwordends, en om van voortbrengen eene voorstelling te bekomen, dan moet men ook aanschouwingen, gewaarwordingen van zekere

kere ſoort zelf gehad, en dingen van zekere ſoort zelf gemaakt hebben, om van dezulke eene analogiſche kennis te bezitten.

Wat helpt het, b. v., in het aangevoerde voorbeeld, dat men vele vogelen en geene viervoetige dieren gezien heeft? Zoude men uit al de beelden, welke van dezelve in de verbeelding overgebleven zijn, de gedaante van een viervoetig dier zoo kunnen zamenſtellen, dat daaruit, al ware het ſlechts eene half ware voorſtelling van zulk een dier, ontſtond? Immers neen. Even zoo min kan iemand, die nooit geene tandpijn gehad heeft, door eene analogiſche voorſtelling, gewaarwording van dezelve bekomen; want er is in de natuur geene pijn, die met deze overeenkomt: het ontbreekt derhalve aan ſtoffe, om deze gewaarwording analogisch zamen te ſtellen. Hieruit kan men nu deze ſtelling afleiden: wanneer het aan grondenkbeelden van zekere ſoort ontbreekt, dan is het onmogelijk analogiſche voorſtellingen van dezelfde ſoort te erlangen.

Zelfs de natuur heeft op het zamenſtel van den geest bij kinderen gewerkt. Men weet hoe ſterk de geest van waarneming, hoe ligtbevattend het geheugen, hoe werkzaam de verbeelding, en hoe levendig de daarſtelling in het zamenſchikken der voorwerpen bij kinderen is.

Al ons denken is een vergelijken, zamenſtellen en ſcheiden van een of meer malen gehad hebbende voorſtellingen. Hoe gewig-

tiger de voorraad van ontvangene voorſtellingen is, des te gewigtiger is de ſtoffe tot denken. En hoe gewigtiger deze is, des te duidelijker, levendiger en ſpoediger worden alle beelden opgenomen.

Alle woordbegrippen, of denkbeelden, die men enkel door woorden verkrijgt, zijn geene grondkennis, en vooronderſtellen eene menigte gronddenkbeelden en denkbeelden van zaken, eer zij behoorlijk verſtaan kunnen worden.

Een woord is een willekeurig geluid, dat men aangenomen heeft, om zekere zaak mede aan te duiden. Hoort men een woord, dan moet men zich te gelijk het voorwerp voorſtellen, dat hiermede bedoeld wordt. Bij het aanſchouwen der voorwerpen behoeft men geen twee denkbeelden aan het eerſte te verbinden; daarom zijn alle denkbeelden, die enkel door woorden medegedeeld worden, gebrekkiger en onduidelijker. Een mensch, die een vreemd land enkel uit de beſchrijving van hetzelve kent, al maakt men het hem zoo duidelijk mogelijk is, zal geen zoo levendig denkbeeld van het land en deszelfs bewoners hebben, als wanneer hij het zelfs bezocht heeft. Trouwens, men weet het ook bij ondervinding, en ieder, ſlechts eenigermate opmerkzaam, zal het opgemerkt hebben, welke zonderlinge en ongerijmde voorſtellingen de kinderen zich van dingen maken, waarvan zij enkel de beſchrijving van buiten leeren moeten.

ten. Ook zijn alle denkbeelden, die men enkel door beschrijving erlangt, niet zoo blijvend, als die, welke men door aanschouwing bekomt.

Volgens bovengenoemde grondstelling, moet men dus de kinderen meer denkbeelden door zaken, dan door woorden trachten bij te brengen; de laatste ontwikkelen zich in het vervolg uit de eerste als van zelve.

Men toone derhalve de kinderen vele voorwerpen, zoo wel uit de natuur, als in afbeeldingen. Men late geene gelegenheid voorbij gaan, om hun iets nieuws en merkwaardigs voor te stellen, ten einde hunne denkbeelden door aanschouwing zoo veel mogelijk uit te breiden.

Het zamen stellen, en het, uit hoofde van de beperktheid der aanschouwelijke denkbeelden bij kinderen, moeijelijk bekomen van voorstellingen, enkel door woorden, bij vertellingen, is het, dat hen den grootsten tegenzin van zulk leeren inboezemt, waarbij men alles, langs den omweg van beschrijvingen en van buiten leeren, tracht te bereiken, en duidelijk wil maaken; schoon het een middel is, om de denkbeelden meer en meer te verwarren.

Men vange derhalve niet, zoo als de gewone gang in de scholen is, het onderrigt met het leeren der letters, of met het lezen aan: dit zoude deels te vroeg, deels te laat zijn.

Te vroeg, wijl kinderen voor het vijfde of zesde jaar tot het verzamelen van denkbeelden, welke hun enkel door woorden mede gedeeld worden, niet geschikt zijn; want het geheugen heeft nog geene denkbeelden genoeg van zaken, waarmede het de woordbegrippen behouden kan. Van daar, dat jonge kinderen het van buiten geleerde ligt vergeten, omdat de woorden voor hen geene beteekenis hebben.

Te laat, wijl er eene reeks van jaren voorbij moet gaan, eer men hen door woordbegrippen onderrigten kan, welke tijd zeer wel met het onderwijs door zaken, kan besteed worden.

Laat ons derhalve de kinderen aanvankelijk door voorwerpen onderrigten. Zelfs de spelen kunnen, volgens opgave der latere opvoedkundigen, hiertoe te nutte gebruikt worden. Afbeeldingen van dieren, verzamelingen van voorwerpen uit de natuur, en dergelijke, zijn zeer geschikt, om de denkbeelden der kinderen te vermenigvuldigen, en hunne kennis uit te breiden.

SCHOOL-

SCHOOLBERIGTEN

over Februarij 1809.

HOLLANDS Noordelijk gedeelte.

I. *Distr.* Schoolopz. A. NUMAN.

TEXEL. De School aan de *Koog op Texel* vacant. *Zie Oct.* 1808.

III. *Distr.* Schoolopz. A. R. MAURER.

ALKMAAR. De Stads Fransche Kostschool vacant. *Zie April en October* 1808.

VI. *Distr.* Schoolopz. C. WERTZ.

AMSTERDAM. Door het overlijden van C ROMIJN is de Eerste Leermeesterspost op eene der Nederduitsche Gereformeerde Diakonieschoolen komen te vaceren, op een jaarlijksch tractement van *f* 900, en daarenboven voor vuur en licht *f* 100, met vrije woning. — Ter vervulling van welken post nadere advertentien zullen worden gedaan.

VII. *Distr.* Schoolopz. J. C. BERRANGÉ.

BEVERWIJK. De hier ter Stede sedert het verleden jaar door Mejufvrouw MARIA MARTINA MARI, geb. ROBBERS, opgerigte Jufvrouwen-Kostschool, heeft door haar heengaan opgehouden te bestaan; men zou wel iemand begeeren, die zoodanig Institut wederom opvatte.

IX. *Distr.* Schoolopz. J. VAN GEUNS.

LANGERAAR. TEUNIS DE VET, den vereischten derden rang bezittende, en de vacerende School eenen geruimen tijd hebbende waargenomen, is, met in achtneming van het bij de Wet voorgeschrevene, tot Schoolonderwijzer, Koster en Doodgraver alhier beroepen en aangesteld, waardoor dan deze vacature als nu is komen te vervallen.

OEGSTGEEST. Alhier is, door eene gecombineerde Vergadering van Gemeente-Bestuur en Kerkeraad, na dat, op den 2 November l. l., door den Schoolopziener een relatief examen was afgenomen, in plaats van wijlen den verdienstelijken ARIJ MAGOG, tot Schoolonderwijzer en Voorlezer beroepen en aangesteld K. RUSTER, hebbende den tweeden rang, tot dus verre Ondermeester te *Rotterdam*. Van de 8 geëxamineerde Sollicitanten waren op het viertal gebragt: JAN FRANKEN, Ondermeester te *Zaandam*, JAN KONING Jun., Ondermeester te *Zandvoort*,

heb-

hebbende beide den tweeden rang, K. RUSTER, en JAN NOORT, Ondermeester te *Katwijk aan Zee*, hebbende den derden rang. Deze vacature is dus nu ook overeenkomstig de Wet vervuld.

NIEUWKOOP. Ter vervulling van de vacature, is alhier, overeenkomstig de Wet, en ten overstaan van de Eerw. Heeren G. BRUINING en J. JONGELOED, uitmakende de Leden van het Plaatselijk Schooltoevoorzigt, met het meeste genoegen, tot Schoolonderwijzer enz. beroepen en aangesteld LOUIS JOANNES KRIEGER, hebbende den tweeden rang, en tot dus verre Ondermeester in het Instituut van den Heer VAN DER WAL te *Haarlem*.

HOLLANDS Zuidelijk gedeelte.

I. *Distr.* Schoolopz. B. SPOELSTRA.

MAASSLUIS. De post als Hollandsch en Fransch Onderwijzer is alhier vacant; men verwachte wegens deze vacature een nader berigt.

WATERINGEN. Tot Substitut Schoolonderwijzer alhier is benoemd J. VLASVELD, hebbende eene acte van toelating van den derden rang.

VOORBURG. Door het overlijden van M. VAN TOL zijn de posten van Schoolonderwijzer, Voorlezer, Koster enz. alhier vacant geworden. Volgens eene gegronde begrooting, brengen deze posten acht hon-

derd guldens jaarlijks op, daarenboven tachtig tonnen turf, vrije woning en school.

De plaats tot den hoogsten rang behoorende, wordt in dan Onderwijzer gevorderd eene acte van toelating van den eersten of tweeden rang te hebben.

De Schooldienst enz. wordt provisioneel waargenomen door J. KOOL.

II. *Distr.* Schoolopz. J. WELDIJK.

GOUDA. Alhier is de School voor kinderen der armen vacant. *Zie het Schoolnieuws van December* 1807 *en Maart* 1808. Men hoopt, dat deze vacature binnen kort zal vervuld worden.

HEKENDORP. De School op deze plaats is door den Wel-Ed. Geb. Heer STRICK VAN LINSCHOTEN, als Vrijheer van *Hekendorp*, toegewezen aan CORNELIS ZIJP, Onderwijzer in de *Lange Weide*, hebbende den derden rang. In het vorige examen was hij de naastvolgende aan DE JONG, die hier slechts eenige maanden gearbeid heeft en naar *Deventer* vertrokken is. — De ganfche Burgerij is met deze aanstelling zeer verblijd, en men belooft zich met grond gewenschte gevolgen van deze vervulling der vacature, daar ZIJP bekend is als een braaf man, die zijnen post in de *Lange Weide* met eer heeft waargenomen.

LANGE WEIDE. De post van Schoolonderwijzer in de *Lange Weide*, gelegen in de nabijheid van *Waarder*, bij *Woerden*, vacant zijnde, worden allen, die de vereischte bekwaamheden bezitten, en de bij de Wet be-

bepaalde bewijzen van algemeene toelating en goed gedrag kunnen inleveren, uitgenoodigd om zich uiterlijk voor den 15 Maart dezes jaars te adresseren aan den Eigenaar van gemelde Heerlijkheid, den Wel-Ed. Geb. Heer N. W. BUDDINGH, te *Utrecht*. — Behalve de vrije woning en de schoolgelden bedraagt het jaarlijksch tractement *f* 75.

IV. *Distr.* Schoolopz. G. VAN KOOTEN.

DORDRECHT. Een Schoolonderwijzer, niet minder dan den tweeden rang bezittende, en van den Hervormden Godsdienst, bekwaam en genegen tot het waarnemen van de thans vacerende tweede Ondermeestersplaats in de Diakonieschool van de Hervormde Gemeente dezer Stad, op een jaarlijksch tractement van *f* 200, gelieve zich voor den 12 April dezes jaars, van behoorlijke getuigschriften voorzien, te adresseren bij den Predikant G. VAN KOOTEN alhier.

V. *Distr.* Schoolopz. G. W. BOOT.

HEUKELUM vacant *Zie O.* 1808.
SPIJK vacant. *Zie O.* 1808.

ZEELAND.

I. *Distr.* Schoolopz. A. UITTENHOOVEN.

BURG. Door vrijwilligen afstand en bekomen dimissie van M. VAN WIJNGAARDEN is de Schoolonderwijzers en Voorzangersplaats alhier vacant. De Gaarderspost, mede aan de Schoolonderwijzersplaats hier ver-

bonden zijnde, kan het inkomen begroot worden op *f* 582, waaronder het vast tractement als Schoolonderwijzer is *f* 48, het welk uit 's Dorps kas, — als Voorzanger *f* 100, het welk uit 's Lands kas wordt betaald; voorts zijn de vaste emolumenten *f* 65, die uit verschillende Plaatselijke kassen bijgedragen worden, daaronder gerekend: er is eindelijk vrije woning en erve. Die tot dezen post in aanmerking verlangen te komen, melden zich aan bij den Heer J. DE KATER, Schout en Secretaris aldaar, of bij den Wel-Eerw. Heer A. J. H. ABBRING, Predikant, met overlegging van bewijzen van goed gedrag, benevens eene acte van algemeene toelating, ten minste van den derden rang, en dat wel voor den 1. Maart aanstaande.

III. *Distr.* Schoolopz. . . . . .

KRABBENDIJKE vacant. *Zie Mei* 1808.

B R A B A N D.

II. *Distr.* Schoolopz. A. OOMEN.

DORST, onder *Oosterhout*, vacant. *Zie Nov.* 1808.

III. *Distr.* Schoolopz. A. VAN MOORSEL.

STRATEN, *onder Oorschot*, vacant. *Zie Jan.* 1809.

V.

V. *Distr.* Schoolopz. S. VAN DER NOORDAA.

LITH. De post van Substitut Schoolonderwijzer alhier vacant. *Zie Sept.* 1807.

SON vacant. *Zie Aug., Sept. en Oct.* 1808.

BREUGEL vacant. *Zie Oct. en Nov.* 1808. Candidaten van den vierden en van hoogeren rang, voorzien van voldoende getuigschriften van goed gedrag, worden uitgenoodigd, zich aan te melden bij den Districts Schoolopziener en het Plaatselijk Bestuur, tot ultimo Maart eerstkomende.

VI. *Distr.* Schoolopz. F. DERKS.

VIERLINGSBEEK vacant. *Zie Jan.* 1808.

UTRECHT.

IV. *Distr.* Schoolopz. H. G. SCHLUITER.

AMERSFOORT. Hier staat eene Fransche Meisjes Kostschool opgerigt te worden. *Zie Nov.* 1808.

GELDERLAND.

I. *Distr.* Schoolopz. Mr. P. A. DE ROOCK.

OPIJNEN vacant. *Zie Maart* 1808.

NIEUWAAL vacant. *Zie Oct.* 1808.

II. *Distr.* Schoolopz. F. H. REPELIUS.

CULENBORG. De School van Liefdadigheid vacant. *Zie Aug.* 1808.

WADENOOIJEN. De post van Schoolonderwijzer, Koster en Voorzanger bij de Hervormde Gemeente dezer plaats is vacant geworden. In den verschrikkelijken Watervloed, van welken bij menschen geheugen hier geen voorbeeld is, en door den vreesselijken stormwind, die in den nacht tusschen den 30 en 31 Januarij l. l. gewoed, en zoo vele schade aangerigt en ongelukken veroorzaakt heeft, is het Schoolhuis, dat zoo goed als nieuw, hecht en sterk was, uit een geslagen, ingestort en weggespoeld. De Schoolonderwijzer J. VAN MILL bevond zich met zijne vrouw en drie jonge kinderen op den zolder van hetzelve: er was geene redding mogelijk, en zij zijn allen, met zoo vele anderen, hier en op andere Dorpen dezer aangename en vruchtbare, maar nu zoo hoogst ongelukkige landstreek, op de jammerlijkste wijze in de golven omgekomen. De omstandigheden laten voor als nog niet toe de vereischte opgave van traktement en emolumenten te doen, of den tijd te bepalen, binnen welken de Solliciteanten zich aanmelden moeten. Dit zal zoo dra mogelijk geschieden. Deze School vordert niet minder dan den derden rang.

III. *Distr.* Schoolopz. H. HOOGERS.

BEMMEL vacant. *Zie Jan.* 1809.

IV. *Distr.* Schoolopz. H. H. DONKER CURTIUS.

ARNHEM. Alhier zal worden opgerigt eene

eene Stads-Kostschool, in welke Jongelingen van 12—18 jaren, zullen worden onderwezen in de Neder- en Hoogduitsche, Fransche en Engelsche talen, de Geschied- en Aardrijkskunde, Reken- en Wiskunst, en het Italiaansch Boekhouden. *Zie Nov.* 1808.

HETEREN. De Fransche Kostschool vacant. *Zie Bijdr. van Oct. en Nov.* 1807 *en Mei* 1808.

WAGENINGEN vacant. *Zie Dec.* 1808.

VI. *Distr.* Schoolopz. H. W. VAN WOELDEREN.

DOESBURG. De post van Fransche Kostschoolhouderesse vacant. *Zie Oct.* 1807.

VII. *Distr.* Schoolopz. H. J. THOMASSON.

EIJBERGEN vacant. *Zie Nov.* 1808.

VIII. *Distr.* Schoolopz. J. VAN DER LINDEN.

HENGELO vacant. *Zie Nov.* 1808. Door den jongsten Watersnood en de deswege gestremde communicatie, heeft men zich niet genoegzaam kunnen informeren naar de Sollicitanten, welke zich ter verkrijging van den post van Voorlezer, Voorzanger en openbaar Schoolonderwijzer aldaar, hadden aangegeven. Eerlang nogtans zal er eene beroeping geschieden, uit de

daartoe door den Schoolopziener bereids geformeerde nominatie van bevoegde Solicitanten, welke zijn: J. JORDENS AZ., hebbende den tweeden rang; W. HARING, A. ALBERS, J. W. MEENINK, H. MEIJERINK AZ., W. H. VAN KEEREN, D. B. VAN SNOEKEVELD, J. A. NOIJ en S. HAMERS, hebbende alle den derden rang.

OVERIJSSEL.

I. *Distr.* Schoolopz. C. FRANSEN VAN ECK.

STOKKUM vacant. *Zie Sept.* 1807.

II. *Distr.* Schoolopz. J. H. FLOH.

DE ESCHMARKT vacant. *Zie Nov.* 1807.
DE ROTBEKE vacant. *Zie Nov.* 1807.
KLEIN DRIENE vacant. *Zie Dec.* 1807.
BEKKUM vacant. *Zie Dec.* 1807.
DELDEN vacant. *Zie Sept.* 1808.

III. *Distr.* Schoolopz. C. W. STORK.

REUTUM vacant. *Zie Sept.* 1807.
OOTMARSUM vacant. *Zie Sept.* 1808.

IV. *Distr.* Schoolopz. J. W. A. MULLER.

OUDLEUSSEN, als mede
HASSUM en REGTEREN vacant. *Zie Maart* 1807.

V.

V. *Distr.* Schoolopz. J. F. SERRURIER.

RUITEVEEN. Alhier is beroepen DIRK JAN NEURINK, hebbende den vierden rang.

HASSELERDIJK. Alhier is beroepen J. HULSBOSCH, hebbende den vierden rang.

ZUIDEINDE (*van Kamperveen*) en DE ZANDEN, *onder Kamperveen*, beide vacant. *Zie Dec* 1807.

WESTENHOLTE vacant. *Zie April* 1808.

VI. *Distr.* Schoolopz. W. SANDERS.

WETERING. Tot Onderwijzer is aangesteld BERENT GEERTS OOSTENBRINK, met acte van den vierden rang.

VOLLENHOVE. Tweede School vacant. *Zie Dec.* 1808. Voor deze School worden als nog Onderwijzers van den derden rang uitgenoodigd, op een tractement van *f* 150, de schoolgelden van de avondschool, en voor private lessen in de stad 4 stuivers, en buiten dezelve naar evenredigheid meer.

VRIESLAND.

III. *Distr.* Schoolopz. H. W. C. A. VISSER.

WORKUM, *tweede Stads School* vacant. *Zie Dec.* 1808.

GAAST vacant. *Zie Dec.* 1808.
IJLST, *eerste Stads School* vacant. *Zie Dec.* 1808.
OLDEMIRDUM vacant. *Zie Dec* 1808.
BALK, *bijzondere School der tweede klasse* vacant. *Zie Dec.* 1808.

IV. *Distr.* Schoolopz. A. BRUINING.

PEINS vacant. *Zie Maart* 1808.
HARLINGEN. De Stads Fransche School vacant. *Zie Maart* 1808.
BOER vacant. *Zie Dec.* 1808.
SCHALKUM vacant. *Zie Dec.* 1808.

V. *Distr.* Schoolopz. . . . . .

SCHINGEN vacant. *Zie Dec.* 1806.
GOUTUM vacant. *Zie Maart* 1808.
STIENS vacant. *Zie Sept.* 1808.
ST. ANNA PAROCHIE vacant. *Zie Dec.* 1808.

VII. *Distr.* Schoolopz. M. MARTENS.

LUTKEWOLDE (of AUSBUUR) vacant. *Zie Febr.* 1808.
KOLLUM. Eene der twee Scholen vacant. *Zie Nov.* 1808.
BORNWERD en BITTERWIRD vacant. *Zie Dec.* 1808.

NES

NES op het Eiland *Ameland* vacant. *Zie Dec* 1808.

ANJUM vacant. *Zie Jan.* 1809.

PAESENS vacant. *Zie Dec.* 1808 *en Jan.* 1809.

GRONINGEN.

I. *Distr.* Schoolopz. J. R. VAN EERDE.

GRONINGEN. De Schoolmeestersplaats bij de Martini-Kerk vacant. *Zie Mei* 1808.

WESTERWIJTWERT vacant. *Zie Mei* 1808.

BAFLO RASKWERT vacant. *Zie Mei en Jan* 1809.

BELLINGEWEER en RANUM vacant. *Zie Oct.* 1808 *en Jan.* 1809.

ULRUM vacant. *Zie Jan.* 1809.

II. *Distr.* Schoolopz. H. D. GUYOT.

GROOTEGAST vacant. *Zie Jan.* 1809.

LUTKEGAST. Na eene vacature van ruim drie maanden, is deze School wederom vervuld. Uit tien bevoegde Sollicitanten, nl. name J. R. HUISMAN, Custos te *Slochteren*, J. H. SLOOTS, Bijmeester in de *Borger-Compagnie*, W. A. OTTENHOFF, Bijmeester in de *Lula*, S. W. SCHORTINGHUIS, Custos te *Nieuw Beerta*, T. H FRINGA, Custos te *Nieuwkerk*, H. L. WOLTHUIS,

Custos te *Euvelgunne*, A. M. VENEMA, Schoolhouder te *Enumatil*, J. BUIST, Schoolhouder te *Sibaldeburen*, J. JANS, Onderwijzer te *Dorkwert*, en B. K. KLOPPENGA, fungerende te *Grootegast*, werden, na het voorafgaand Examen van den Schoolopziener, door de Hoofden der Huisgezinnen, *de drie bovenste op een drietal* gebragt, waarvan dezelve, den eersten, J. R. HUISMAN, bezittende den tweeden rang, hebben verkozen; doch deze, na een wijl tijds, onvoorziens voor dit beroep bedankt hebbende, werd aan den tweeden, J. H SLOOTS, uit de *Borger-Compagnie*, bezittende den derden rang, den post van Schoolonderwijzer, Koster en Voorzanger alhier, eenparig opgedragen, welke ook dezen met blijdschap heeft aangenomen, op den 11 Februarij jongstl. en binnen kort staat te aanvaarden. De Schooldienst is, gedurende de vacature, door G. ANDRIES, bezittende den vierden rang, tot genoegen der ingezetenen waargenomen.

III. *Distr.* Schoolopz. E. TINGA.

OTERDUM vacant. *Zie Junij* 1808.

BIERUM vacant. *Zie Julij* 1808.

SOLWERT en MARSUM vacant. *Zie Julij* 1808.

THESINGE. De Collatoren der vacerende Schoolonderwijzers-plaats, tot hiertoe waar-

waargenomen voor de Weduwe van den vorigen Meester, (*zie Febr.* 1808.) voornemens zijnde dezelve eerlang te vervullen, roepen op allen, welke tot dien post genegen zijn, en ten minste den middelsten rang hebben, om zich voor den 26 Maart, met overlegging der benodigde, en bij de Wet bepaalde bewijzen van algemeene toelating en goed gedrag, aan te geven bij den Kerkvoogd JAKOB JURJENS. Buiten de Schoolpenningen, is hier een tractement van *f* 106, vrije woning, met hof en tuin, benevens het gebruik van 6 grazen lands.

FARMSUM. De School alhier vacant geworden zijnde door het overlijden van H. WESTENDORP, (*zie Jan.* 1809) zal niet lang vacant blijven. De Unicus Collator, de Heer RENGERS VAN FARMSUM, verzoekt allen, tot dien post genegen, en aan de vereischten, bij de Wet bepaald, kunnende voldoen, om zich te dien einde te adresseren voor den 1 Mei aanstaande.

IV. *Distr.* Schoolopz. H. WESTER.

OMMELANDER-WIJK, een gehucht onder *Veendam*. De gewettigde Bijschool alhier vacant. *Zie Junij* 1807.

't WAAR vacant. *Zie Nov.* 1808.

SCHEEMDA vacant. *Zie Junij* 1808.

NIEUWE PEKEL-A. De Hoofdschool vacant. *Zie Dec.* 1808.

VI. *Distr.* Schoolopz. Mr. TH. VAN SWINDEREN.

KALKWIJK of LULA vacant. *Zie Jan.* 1809.

BORGER - COMPAGNIE vacant. *Zie Jan.* 1809.

D R E N T H E.

II. *Distr.* Schoolopz. Mr. J. TONCKENS.

GASSELTER - NIEUWVEEN vacant. *Zie Oct.* 1806.

SCHOOL-

SCHOOLNIEUWS.

HOLLANDS Noordelijk gedeelte.

IX. *Disir.* Schoolopz. J. VAN GEUNS.

NIEUWKOOP. Nadat deze plaats, door eene algemeene krankheid deerlijk gefolterd, en van haren Schoolleeraar, ja bijkans van alle gelegenheid, tot voortzetting van het onderwijs der talrijke jeugd, beroofd was, gelukte het eindelijk, den braven en kundigen L. J. KRIEGER, tot aanvaarding van de Onderwijzers-plaats te bewegen, en werd hij, den 12 Januarij l. l., door de Commissie van Plaatselijk Toevoorzigt, in de Gereformeerde Kerk alhier, in tegenwoordigheid der Regering, in die der Weleerw. Pastoren van de beide Roomschgezinde Gemeenten van *Nieuwkoop* en *Noorden*, en in die van andere aanzienlijke personen, plegtiglijk geinstalleerd. De Weleerw. Heer JONGBLOED, *V. D. M* te *Noorden*, opende deze plegtigheid met eene toepasselijke Rede-

voering. Hierna werden er, door den Weleerw. Heer G. BRUINING, aan meer dan zeventig leerlingen, boekprijzen van onderscheidene waarde uitgedeeld, en werd de plegtigheid door zijn Eerw. met heilwenschen over den jeugdigen Onderwijzer en de Schooljeugd, en verdere voegelijke aanspraken, besloten. De Schoolleeraar beantwoordt van dag tot dag meer en meer aan de verwachting, die men nopens hem had opgevat; zoo dat te dezen opzigte wezenlijk, zoo als door den Weleerw. Heer JONGBLOED werd opgemerkt, voor *Nieuwkoop het oude voorbij gegaan, en alles nieuw geworden is.*

GELDERLAND.

II. *Distr.* Schoolopz. F. H. REPELIUS.

TIEL. Door de Plaatselijke Schoolcommisie, bij welke zich de Schoolopziener ook bevond, is hier onlangs een Examen in de Scholen binnen deze Stad gehouden. In de openbare Nederduitsche Stads School, en in de Fransche Kostschool, vond de Commisie alle reden om ten hoogste voldaan te zijn, zoo over de goede orde, welke in deze Scholen heerschte, als over de aanmerkelijke vorderingen der kinderen, die door vaardige en gepaste antwoorden te geven op de vragen, die hun door de Leden der Commisie gedaan werden, deden blij-

blijken dat zij in de onderscheiden wetenschappen onderwezen werden. — In deze beide Scholen zijn leerlingen die zeer goed schrijven, kunstmatig lezen, vlug rekenen, en in de kennis der gronden van de Nederduitsche en Fransche talen, als mede in de Aardrijks- en Geschiedkunde wel bedreven zijn, en die daardoor hunne Onderwijzeren, de Heeren BAZENDIJK en DENIK, eer aan doen. De Commissie heeft daarom ook ten blijke van genoegen, en ter aanmoediging, in elke School, eenige kleine prijzen uitgedeeld.

De Commissie was minder voldaan over de openbare Armenschool, waar in meer dan een opzigt de Schoolorde niet achtervolgd werd, en de vorderingen der leerlingen slechts matig waren; waarom de Commissie den Onderwijzer ook vermaande zich naauwkeuriger aan de vastgestelde Schoolorde te houden.

Van het Examen in de bijzondere School der tweede klasse van J. A. SCHLEMPER, zou de Commissie liefst geheel zwijgen, ware het niet, dat zij zich verpligt achtte, om, gelijk van de andere, zoo ook van deze, eenige melding te maken. De Commissie bedroefde zich over de weinige vorderingen welke de leerlingen hier maken, en inzonderheid over de blijken van diepe onkunde in de Nederduitsche taal, die zij bij den Onderwijzer zelven ontdekte.

De Commissie heeft alle hoop, dat de

ijver, zoo van de Onderwijzers als der Jeugd, in deze Stad langs zoo meer opgewekt zal worden, en men ook hier de vruchten van het verbeterd onderwijs op de overtuigendste wijze zien zal. — Schoolexamens waren tot hiertoe hier nooit geschied, dan nu heeft de Commissie besloten, dat voortaan tweemalen in elk jaar een Schoolexamen zal gehouden worden; eens in den winter in de Scholen zelve, en eens in den zomer, in het openbaar, welke laatste examen met prijsuitdeeling aan de meestverdienstelijken verzeld zal gaan: de Commissie is daartoe in staat gesteld door de gunstige dispositie van den Magistraat dezer Stad, waarbij de Commissie gemagtigd wordt om de vereischte prijzen voor Stads rekening aan te koopen. — Ook heeft de Magistraat, om het zoo noodzakelijk onderwijs der jeugd, voor den minvermogenden Burgerstand minder kostbaar te maken, besloten, dat in de openbare Nederduitsche Stadsschool een kagchel op Stads koste gezet en gestookt zal worden, waardoor het aanmerkelijk bezwaar van vier stuivers kagchelgeld voor elk kind in de maand, gedurende vijf maanden, van zelfs vervalt.

VII. *Distr.* Schoolopz. J. V. D. LINDEN.

APELDOORN. Het geheel nieuwe Schoolvertrek, gebouwd aan de woning van den

Ver-

verdienstelijken openbaren Schoolonderwijzer E. HARING, is nu geheel voltooid. Dat licht en ruim vertrek, hetwelk de plaats vervangen heeft van eene oude vervallene Kapel, heeft de jeugd van *Apeldoorn* vooral te danken aan de uitstekende edelmoedige bijdrage van zijne Excellentie, den Marschalk VAN KINSBERGEN, en aan de ijverige medewerking van den Wel-Ed. Gestr. Heer en Mr. E. A. DAENDELS, Baljuw van *Neder-Veluwe*.

De onvergelijke menschen- en kindervriend, de weldadige VAN KINSBERGEN, verpligt zich aan de Ingezetenen van *Apeldoorn*, aan geheel het Schoolwezen, bijzonder in het District van den bovengenoemden Schoolopziener, en aan beide de Schoolonderwijzers-Gezelschappen in hetzelve, zoo uitstekend, dat daarvan niet genoeg met lof kan gezegd worden.

OVERIJSSEL.

V. *Distr.* Schoolopz. J. F. SERRURIER.

KAMPEN. De jaarlijksche Prijsuitdeeling in de Fransche Kostschool voor Meisjes en de Nederduitsche Scholen alhier, heeft op de volgende wijze plaats gehad.

Het Plaatselijk Schoolbestuur onlangs, op zijn gedaan verzoek, door de Regering met nog twee Leden vermeerderd, zijnde de

de Heeren D. A. J. TROULJA en C. G. NEUHAUS, deed onderzoek naar de onderscheidene vorderingen der leerlingen op de Fransche Kostschool voor Meisjes, onder het bestuur van de Wed ROLAND, en bepaalde vervolgens den 17 October l. l. tot het uitdeelen der prijzen op gemelde School.

De Commissie zich, des namiddags om drie uren, naar voornoemde Kostschool hebbende begeven, ontving aldaar eene Commissie uit de Regering dezer Stad. De Heer J. DE VRIES HOFMAN, toenmaals President van het Plaatselijk Schoolbestuur, deed eene zeer gepaste aanspraak, na het eindigen van welke onderscheidene prijzen werden uitgedeeld, ingerigt naar de verschillende kundigheden en vakken van wetenschap, waarin de leerlingen hadden uitgemunt. Dit alles geschiedde in tegenwoordigheid van de Ouders der kinderen, latende het locaal aldaar niet toe, om grooter aantal van toehoorders te bevatten. De Commissie was zeer voldaan, zoo wel over de aan den dag gelegde kundigheden der leerlingen in deze reeds talrijke School, als over de zorgvuldige behandeling, welke opgemelde Weduwe ROLAND voortgaat met, omtrent dezelve, aan te wenden.

Na dat alhier, voor de tweede keer, op de Nederduitsche Scholen der Schoolonderwij-

wijzers C. DE GROOT, A. DOLSMA, T. FRINS, binnen deze Stad, H. KROESE buiten, in de Buurschap *Brunneppe*, en C. BOSCH, in het Armen Kinderhuis, door de Plaatselijke Schoolcommissie naauwkeurig onderzoek gedaan was naar de vorderingen der onderscheidene leerlingen, zoo in het juist spellen, kunstmatig lezen, in het begrijpen van het gelezene, in het fraai en vlug schrijven, oordeelkundig rekenen, beantwoorden der vragen over taalkunde enz., werd de Plaatselijke Schoolcommissie door de Stedelijke Regering geauthoriseerd, om eenige Eereprijzen, zoo van naarstigheid als goed gedrag, uit te deelen.

Voornoemde Commissie begaf zich dan, op den 6 December, des morgens om 10 uren, naar de Broederkerk, alwaar de Schoolonderwijzers, met hunne leerlingen, zich reeds bevonden, voor welke, in het middelvak der Kerk, behoorlijke zitplaatsen waren gereed gemaakt. Eene Deputatie uit het Schoolbestuur, recipiëerde hierop, onder orgelmuzijk, eene Commissie uit de Regering, welke vooraf verzocht was deze plegtigheid met hare tegenwoordigheid wel te willen vereeren, en aan welker hoofd zich bevond de Burgemeester dezer Stad, de Heer VAN HURDT.

Daarna hield de Heer A. S. ALTING, als President der Plaatselijke Schoolcommissie, eene korte en treffende redevoering, *over de achting, welke brave en voor hunnen stand*

geschikte Schoolonderwijzers verdienen. Na het eindigen van gemelde redevoering werd door den Spreker de lijst der leerlingen, welke, als de meeste vorderingen gemaakt hebbende, met prijzen zouden beschonken worden, afgelezen, en werden die prijzen door de Commissie uitgedeeld. Vervolgens werd deze plegtigheid met de hartelijkste aanspraken, zoo aan de Schoolcommissie zelve, als aan Ouders, Kinderen en de Onderwijzers der jeugd, besloten, tot algemeen genoegen van eene zeer talrijke schare toehoorders.

Deze redevoering werd voorafgegaan, afgewisseld en besloten door het zingen van het 179ste Evangelische Gezang, de vier eerste versen, het 178ste Gezang, vs. 1 en 4, eenigzins, naar de omstandigheden, veranderd, en het 91ste Gezang, vs. 1, 2, 4 en 5, van welke Gezangen, alleen door de kinderen wordende aangeheven, het eerste vers geaccompagneerd werd door het orgel, het tweede werd gezongen met vier stemmen, zonder orgel, het derde met het orgel, enz.

Na het eindigen der plegtigheid bedankte *J. van der Sluis Kok*, op eene bevallige wijze, zoo voor zijne bekroonde medeleerlingen, als voor zich zelven, met een gepast dichtstukje.

Verder had de Schoolcommissie het genoegen, bij het uiteen gaan der vergaderde menigte, derzelver hartelijke deelneming op

eene

eene duidelijke wijze te ontwaren, door het geven van milde bijdragen, ten behoeve van arme Schoolkinderen. Ook vindt dezelve zich verpligt haar genoegen te betuigen wegens den ijver, welken de Schoolonderwijzers in het algemeen hebben betoond, om, op eene waardige wijze, hun beroep uit te oefenen, ter doelmatige onderrigting der jeugd, aan hunne zorg toebetrouwd.

VI. *Distr.* Schoolopz. W. SANDERS.

VOLLENHOVE. Den 13 Januarij was voor de Schooljeugd van beide Scholen een blijde dag. Door den Magiſtraat van de Stad was de Schoolopziener in ſtaat geſteld, om onderſcheidene prijzen te kunnen uitdeelen. Dit liep in de gewone orde, tot genoegen voor de beide Onderwijzers, af.

'T LAND VOLLENHOVE OF ST. JANS KLOOSTER. De Schout des Lands, A. VAN BAAK, die volgaarne medewerkt tot eene verbeterde inrigting van het Schoolwezen, ſtelde den Schoolopziener in de gelegenheid, om ook hier het genoegen te kunnen hebben, na een Schoolexamen, onderſcheidene prijsjes te kunnen uitdeelen. Dit geſchiedde den 27 Januarij l. l. tot vermaak der kinderen, tot blijdſchap der Ouders en voldoening van den Onderwijzer.